

Zasoby i kwestie formalne

Władze SU mają możliwość korzystania ze środków finansowych oraz zasobów rzeczowych szkoły lub Rady Rodziców, na jasnych i określonych zasadach. Istnieje uchwalony przez uczniów i uczennice Regulamin SU, zawierający zapisy zgodne z ustawą o systemie oświaty.

WYZWANIA SZKOŁY DEMOKRACJI DO PODJĘCIA W TYM OBSZARZE:

**Wybierzcie do realizacji min. jedno wyzwanie
– coś, co do tej pory nie działało się w Waszej szkole!**

1. Robimy przegląd dotychczasowego regulaminu samorządu uczniowskiego, zmieniamy i dostosowujemy zapisy regulaminu SU do naszych potrzeb i aktualnej sytuacji w szkole.
2. W uzgodnieniu ze szkołą i radą rodziców tworzymy budżet samorządu uczniowskiego uwzględniający wydatki i przychody na działania uczniowskie do końca bieżącego roku szkolnego.
3. Organizujemy w naszej szkole budżet partycypacyjny zgodnie z opisem z materiału „Dobre praktyki z USA”. Kwota, o jakiej przeznaczeniu decydują uczniowie, jest nie mniejsza niż 1500 zł.
4. Tworzymy spółdzielnię uczniowską.

Opis obszaru

Regulamin Samorządu Uczniowskiego

Regulamin SU to podstawowy dokument, określający sposób działania i szczegółowe kompetencje władz i organów samorządu uczniowskiego. Jest zatem podstawą prawną do działania tej instytucji w szkole – określa sposób wyborów władz, znajdziemy w nim informacje, jakie samorząd w danej szkole posiada organy i czym się zajmują oraz w jaki sposób podejmowane są decyzje.

Dlatego ważne, żeby regulamin:

- był zgodny z prawem oświatowym i statutem szkoły;
- umożliwiał sprawne i niezależne funkcjonowanie samorządu uczniowskiego;

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

- został uchwalony przez ogół uczniów i uczennic szkoły, w głosowaniu powszechnym i bezpośrednim.

Członkowie i członkinie władz i organów SU powinni znać i rozumieć regulamin. Jeśli jego zapisy są nieaktualne lub niedostosowane do potrzeb uczniów i uczennic, zachęcamy do jego zmiany. Należy pamiętać, że uchwalenie regulaminu powinno, zgodnie z ustawą, odbyć się poprzez powszechne głosowanie wśród uczniów i uczennic szkoły.

To, jakie elementy powinien zawierać dobry regulamin [możecie przeczytać tutaj](#).

Regulamin to jednak nie wszystko, czego samorząd uczniowski potrzebuje do sprawnego działania. Konieczne są również zasoby – zarówno rzeczowe, jak i finansowe. Dlatego szkoła powinna te zasoby samorządowi zapewnić – inaczej jego możliwości są bardzo ograniczone i nie może właściwie spełniać wszystkich swoich funkcji. Jednym z podstawowych zasobów jest **miejsce do spotkań** – sala lub pokój przeznaczony do dyspozycji samorządu, w którym mogą odbywać się zebrania i przygotowania do różnych działań. Inne zasoby to np. sprzęt komputerowy, sportowy, muzyczny, itp.

Finansowanie samorządu uczniowskiego

Prawo oświatowe mówi, że **Samorzady Uczniowskie (poza szkołami dla dorosłych) nie mogą posiadać środków finansowych**. Dlatego samorząd powinien oficjalnie korzystać ze środków gromadzonych na koncie/subkoncie Rady Rodziców lub szkoły. W przypadku jeśli przy szkole istnieje stowarzyszenie (np. absolwentkie) może również korzystać z jego konta. Zupełnie osobną opcją jest możliwość stworzenia w szkole spółdzielni uczniowskiej, która jest organizacją uprawnioną do prowadzenia szkolnej działalności gospodarczej i gromadzenia środków. SU, jako taki, środków gromadzić nie może – jeśli robi kiermasze ciast, płatne dyskoteki lub w jakikolwiek inny sposób zbiera pieniądze – powinny one trafić na konto Rady Rodziców lub szkoły, i dopiero potem mogą być przeznaczone na działania SU.

Nie oznacza to jednak, że szkoła lub Rada Rodziców nie może przeznaczać swoich środków na działania Samorządu Uczniowskiego. Uważamy, że przeznaczenie stałej, rocznej kwoty na działania SU jest istotnym wsparciem jego niezależności i samodzielności. Nie muszą to być duże kwoty – sam fakt tego, że uczniowie i uczennice samodzielnie mogą zdecydować o celu i sposobie wydatkowania funduszy, uczy odpowiedzialności i wzmacnia poczucie wpływu. Oczywiście należy również ustalić sposób rozliczania wydatków – co nie oznacza kontroli dyrekcji lub nauczycieli i nauczycielek nad nim. Ważne, żeby zasady przyznawania, wydawania i rozliczania środków były jawne i jasne dla wszystkich. Doświadczenie uczy, że młodzi ludzie wykazują się dojrzałością i odpowiedzialnością w wydatkowaniu pieniędzy, a rzeczy lub działania, na które uczniowie i uczennice wydali pieniądze, są bardziej przez nich samych szanowane i doceniane.

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

Na co zwracać uwagę?

- Regulamin SU jest aktem prawnym – musi być zgodny ze statutem szkoły, ustawą o systemie oświaty oraz aktami wyższego rzędu. Natomiast **jego łamanie i nieprzestrzeganie jest łamaniem prawa**, dlatego zarówno członkowie i członkinie władz SU, opiekun i opiekunka i dyrekcja są zobowiązani do jego przestrzegania.
- Regulamin SU jest uchwalony przez młodzież/dzieci i dla młodzieży/dzieci – dlatego należy w nim unikać skomplikowanych zwrotów i sformułowań oraz korzystania z zawiłego języka prawniczego.
- Opracowując nowy regulamin lub zmiany w regulaminie trzymajcie się zasady „mniej, znaczy więcej” – zbyt dużo szczegółowych zapisów może sprawić, że w przyszłości wiele działań SU będzie uniemożliwionych przez procedury.
- Sprawdźcie, czy **zapisy dotyczące środków finansowych są zgodne z prawem** (przewidują korzystanie przez SU z subkonta Rady Rodziców lub szkoły lub inną formę umożliwiającą legalne zbieranie pieniędzy).
- Oddawanie uczniom i uczennicom do dyspozycji środków rzeczowych i finansowych motywuje i zwiększa ich poczucie odpowiedzialności. to również praktyczna nauka gospodarowania środkami publicznymi – środki przeznaczone na działania SU to dobra inwestycja!

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

DOBRA PRAKTYKA Z POLSKI

Dobra praktyka: Publiczne Gimnazjum nr 1 im. PCK w Grajewie

Co? Budżet partycypacyjny w szkole

Dlaczego? Zwiększenie poczucia wpływu uczniów i uczennic na to, co dzieje się w szkole.

Co się działo krok po kroku?

1. Środki na działania samorządu uczniowskiego przeznaczane są z budżetu szkoły i konta Rady Rodziców. Na koncie Rady Rodziców gromadzone są również pieniądze zbierane podczas organizowanych przez samorząd uczniowski wydarzeń (dyskotek, kiermasze).
2. O przeznaczeniu części tych funduszy mogli zdecydować wszyscy uczniowie i uczennice szkoły w procesie współdecydowania.
3. Przedstawiciele samorządów klasowych zorganizowali w swoich klasach debaty lub warsztaty dotyczące potrzeb i pomysłów na wykorzystanie pieniędzy.
4. Zebrane w dyskusjach klasowych pomysły przedstawiono na spotkaniu Rady SU – tam władze samorządu stworzyli na ich podstawie ankietę, zawierającą te propozycje.
5. Ankieta została przeprowadzona wśród całej szkoły – uczniowie i uczennice wybierali spośród zawartych w niej pomysłów.
6. Najwięcej głosów otrzymało stworzenia radiowęzła szkolnego.
7. Wyniki przedstawiono dyrekcji i radzie rodziców.
8. Zakupiono sprzęt do radiowęzła, za którego prowadzenie odpowiadają władze SU.

Jakie są mocne strony?

- Zróżnicowanie źródeł finansowania działań SU,
- Oddanie całej społeczności szkolnej decyzji o przeznaczeniu części środków,
- Proces podejmowania decyzji umożliwiający każdemu wypowiedzenie się.

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI

DOBRA PRAKTYKA Z USA

Kto? Bioscience High School , Phoenix, Arizona

Co? Budżet partycypacyjny

Dyrektor szkoły postanowił, że o przeznaczeniu części budżetu zadecydują uczniowie. Narzucił jedną zasadę – projekty muszą dotyczyć szkolnej społeczności. Stworzono komitet, składający się z 4 przedstawicieli każdego poziomu klas, który był odpowiedzialny za napisanie zasad i realizację budżetu. W pierwszym roku 45 uczniów złożyło łącznie 30 propozycji, z czego 18 spełniało wymagania formalne. Po promocji pomysłów, odbyło się głosowanie – każdy mógł wybrać trzy, czyli tyle ile miało zostać wybranych. Uczniowie zdecydowali aby pieniądze przeznaczyć na: warsztaty ze zrównoważonego rozwoju, kolorowy atrament aby wydrukować dekoracje na studniówkę, wymianę części w mikroskopach szkolnych.

Jak to wprowadzić w Waszej szkole?

1. Ustalcie zasady

Zastanówcie się nad zakresem projektów, czy pomysł może złożyć zespół czy każda osoba, informacjami, jakie należy podać (wymaganiami formalnymi), terminem i metodą głosowania. Pomyślcie jaką kwotę (pieniądze mogą pochodzić z budżetu szkoły lub SU) chcecie przeznaczyć na realizację pomysłów. Zasady spiszcie prostym językiem i poinformujcie o nich uczniów.

2. Pomysły na działania

Rozpromujcie idee i zasady budżetu partycypacyjnego. Poproście przewodniczących klas, aby opowiedzieli o regułach zgłaszania projektów na godzinach wychowawczych. Jeśli jest możliwość zorganizujecie debaty klasowe lub debatę szkolną o pomysłach i potrzebach – [te materiały](#) pomogą Wam ją zorganizować.

3. Zebranie pomysłów

Po zakończeniu zbierania pomysłów przejrzyjcie wszystkie propozycje. Niektóre mogą nie spełniać wymagań formalnych. Inicjatorzy tych projektów powinni zostać jasno poinformowani dlaczego zostały wykluczone. Zastanówcie się czy nie chcecie dać szansy na wprowadzenie zmian we wniosku i dopuszczenie go.

4. Promocja

Opublikujcie listę wszystkich pomysłów, na które będzie można głosować. Zadbajcie aby informacja wisiąta w szkole oraz w mediach szkolnych. Pomysłodawcy konkretnych projektów powinni zadbać o ich promocję – plakaty, ulotki, wydarzenia na Facebook-u.

5. Głosowanie

Głosowanie może odbywać się poprzez ankietę on-line i trwać kilka dni.

6. Wyniki

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

Jeśli zdecydowaliście się na głosowanie online sprawdźcie, czy wszystkie głosy są ważne (nikt nie może zagłosować dwa razy).

Listę projektów, które zostaną zrealizowane zamieście w szkolnych mediach. Możecie o wynikach poinformować w szkolnym radiu lub na apelu lub innym wydarzeniu.

7. Realizacja

Pamiętajcie, że zwycięskie projekty muszą zostać zrealizowane i odpowiadają za to władze SU i Dyrekcja.

Dlaczego warto to wprowadzić?

- Uczniowie poznają w praktyce mechanizm budżetu partycypacyjnego
- Projekty w szkole realizowane są z inicjatywy uczniów i odpowiadają na ich potrzeby
- Uczniowie mają większe poczucie wpływu na to, co się dzieje w szkole
- Każdy uczeń ma możliwość zagłosowania

Projekt finansowany ze środków Ambasady Stanów Zjednoczonych

AMBASADA
STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI